

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. 5 Tdo 274/2024, ECLI:CZ:NS:2024:5.TDO.274.2024.1

Číslo: 36/2024

Právní věta:

I. Postavení obviněného ve smyslu § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., jenž je oprávněn podat dovolání, má i osoba, která se dopustila činu jinak trestného, jejíž věc byla pro nepřičetnost odložena, a poté jí bylo v řízení před soudy nižších stupňů uloženo na návrh státního zástupce ochranné léčení.

II. Důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 4 písm. b) tr. ř. vzniká u osoby, jejíž věc byla odložena, až okamžikem podání návrhu státního zástupce na uložení zabezpečovací detence nebo ochranného léčení (s výjimkou ochranného léčení protialkoholního) soudu.

III. V řízení o uložení ochranného léčení na návrh státního zástupce osobě, jejíž věc byla odložena, je použitelný i protokol o výsledku zadrženého podezřelého podle § 76 odst. 3 tr. ř., kterým spolu s dalšími důkazy může být prokazováno spáchání činu jinak trestného.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.03.2024

Spisová značka: 5 Tdo 274/2024

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání, Nutná obhajoba, Obviněný, Podezřelý, Protokol

Předpisy: § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř.

§ 36 odst. 4 písm. b) tr. ř.

§ 76 odst. 3 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného J. P. podané proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 12. 2023, sp. zn. 61 To 912/2023, jenž rozhodoval jako soud stížnostní ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 43 Nt 3820/2023.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů a dosavadní průběh řízení

1. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 6. 11. 2023, sp. zn. 43 Nt 3820/2023 (dále jen

„usnesení soudu prvního stupně“), bylo J. P. (dále též jen „obviněný“ nebo „dovolatel“) uloženo podle § 99 odst. 1, 4 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „tr. zákoníku“), ochranné léčení psychiatrické ústavní formou.

2. Proti usnesení soudu prvního stupně podal dovolatel stížnost, kterou podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl Městský soud v Praze svým usnesením ze dne 12. 12. 2023, sp. zn. 61 To 912/2023.

3. V uvedené věci bylo policejním orgánem, Policií České republiky, Krajským ředitelstvím policie hl. m. Prahy, Službou kriminální policie a vyšetřování, 2. oddělením Odboru extrémismu a terorismu (dále jen „policejní orgán“), dne 17. 7. 2023 zahájeno a následně vedeno trestní řízení ve věci podezření ze spáchání trestného činu šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 2 tr. zákoníku, jehož se měl dopustit v době zahájení úkonů trestního řízení neznámý pachatel tím, že v uvedený den 17. 7. 2023 ve 2:02 hod. měl z e-mailové schránky XY zaslat do e-mailové schránky Kanceláře prezidenta republiky posta@hrad.cz poplašnou zprávu ve znění: „Prezident má v kanceláři nastrčenou na dálku výbušninu“, která byla způsobilá vyvolat bezdůvodnou záchrannou práci integrovaného záchranného systému. Ještě týž den bylo zjištěno, že uvedená e-mailová schránka patří dovolateli, který ji také obsluhuje, dovolatel byl ihned vypátrán a v 18:35 hod. týž den v XY č.p. XY u XY zadržen. Policisté z Krajského ředitelství policie Libereckého kraje, Územního odboru Česká Lípa, Obvodního oddělení policie Česká Lípa jej následně jako podezřelého po zadržení podle § 76 odst. 3 tr. ř. vyslechli. Dovolatel se k činu hned plně doznal a popsal svou motivaci i další konkrétní podrobnosti. Policisté i s ohledem na místní znalost (věděli o nařizeném ochranném léčení ambulantním uloženém v jiné trestní věci pro jiné protiprávní jednání) a s ohledem na vyjádření vyslýchaného podezřelého pojali podezření, že nebyl v době činu příčetný, o čemž informovali dožadující policejní orgán a dozorovou státní zástupkyni. Následně byla přibrána znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, MUDr. Dana Dufková, k vypracování znaleckého posudku, znalkyně jej psychiatricky vyšetřila následujícího dne a doporučila jeho hospitalizaci v Psychiatrické nemocnici v Bohnicích, kam byl dne 18. 7. 2023 umístěn. Ze znaleckého posudku pak vyplynulo, že dovolatel byl v době činu nepřičetný, a proto policejní orgán (po opatření dalších listinných důkazů prokazujících spáchání činu dovolatelem a jeho nebezpečnost) svým usnesením ze dne 4. 8. 2023, č. j. KRPA-243139-26/TČ-2023-000042, rozhodl podle § 159a odst. 1 tr. ř. o odložení věci a státní zástupkyni dal podnět k podání návrhu na uložení ochranného léčení obviněnému, což následně státní zástupkyně svým podáním z 24. 8. 2023 učinila. Soud prvního stupně pak ve věci nařídil veřejné zasedání, které za účelem doplnění dokazování odročoval a v němž rozhodl shora popsáním způsobem o uložení ochranného léčení ústavní formou (bod 1. shora), stížnost obviněného byla pak zamítnuta stížnostním soudem (viz shora bod 2.).

II.

Dovolání obviněného

4. Proti shora uvedenému usnesení stížnostního soudu podal J. P. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. c), g), h), k) a m) tr. ř. Jejich naplnění spatřoval zejména v tom, že neměl v počáteční fázi obhájce, ač jej měl mít, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, byla ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo byla založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy, rozhodnutí spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, že mu bylo uloženo ochranné opatření, aniž by pro jeho uložení byly splněny podmínky stanovené zákonem a konečně byla napadeným rozhodnutím zamítnuta blanketní stížnost dovolatele proti usnesení podle § 265 odst. 2 písm. e) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky pro takové rozhodnutí stanovené zákonem. Stížnost dovolatele byla zamítnuta podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. pro nedůvodnost, a to v době, kdy měla pouze blanketní formu, přičemž dovolateli bylo vzhledem k postupu soudu a

neposkytnutí protokolu z veřejného zasedání ze dne 6. 11. 2023 znemožněno ji řádně doplnit a řádně odůvodnit. Pokud by byl vyzván k doplnění blanketní stížnosti ve stanovené lhůtě, a stížnost by nebyla doplněna, byla by podle § 253 odst. 3 tr. ř. odmítnuta. Postup stížnostního soudu proto považoval za nezákonný, neboť zcela opominul zabývat se jejími obsahovými náležitostmi a případ nijak blíže nepřezkoumával.

5. Dále dovolatel rozporoval ve věci provedené dokazování ohledně skutku kvalifikovaného podle § 357 odst. 2 tr. zákoníku jako přečinu šíření poplašné zprávy. V odůvodnění rozhodnutí soud prvního stupně pouze odkázal na spisový materiál, avšak nijak blíže se jím nezabýval, což nelze považovat za řádně provedené dokazování. Stejně tak stížnostní soud pouze konstatoval, že k činu došlo, ale nijak blíže se nezabýval tím, zda byly naplněny jeho znaky, především úmysl a způsobilost poplašné zprávy vyvolat vážné znepokojení nebo bezdůvodnou záchranou práci integrovaného záchranného systému. Samotná zpráva ve znění: „Prezident má v kanceláři nastrčenou na dálku výbušninu“, podle dovolatele nedávala při logickém a gramatickém posouzení smysl. Namítl také porušení principů trestního práva, zejména zásad *ultima ratio* a z něj vyplývajícího pravidla *in dubio pro reo*. V tomto směru tedy měl za to, že ze strany soudů vůbec nedošlo k přezkoumatelnému vypořádání se s otázkou, zda se skutek skutečně stal a zda v něm lze spatřovat trestný čin uvedený v § 357 odst. 2 tr. zákoníku, či zda jej spáchal dovolatel a za jakých pohnutek a dalších okolností případu.

6. V další části svého dovolání dovolatel zpochybňoval správnost uložení ochranného léčení ústavní formou podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku. Nebyla náležitě zdůvodněna základní podmínka pro takový postup spočívající v tom, že se jedná o čin jinak trestný. Samotný odkaz na spisový materiál nelze podle dovolatele považovat za posouzení této otázky a za dostatečné odůvodnění naplnění podmínky spáchání činu jinak trestného. Stav nepřičetnosti podle § 26 tr. zákoníku byl soudem posouzen na základě znaleckého posudku znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, MUDr. Dany Dufkové, který ale byl vytvořen na základě zkoumání dovolatele již ze dne 18. 7. 2023. Dovolatel nesouhlasil se závěrem, že jeho pobyt na svobodě je nebezpečný. Soudy nižších stupňů se nezabývaly možnostmi zlepšení duševního stavu dovolatele v období po znaleckém zkoumání, když byl hospitalizován na oddělení v Psychiatrické nemocnici v Bohnicích (dále jen jako „PN Bohnice“). Soudy nižších stupňů v rámci posouzení dovolatelova duševního stavu odmítly možnost jeho zlepšení během hospitalizace v PN Bohnice s odůvodněním, že dovolatel byl propuštěn na základě rozhodnutí Městského soudu v Praze a nikoliv na základě doporučení lékaře. Tento argument byl však zcela nemístný, neboť soudy opomněly přihlídnout k propouštěcí zprávě dovolatele z PN Bohnice, kde bylo uvedeno, že se jeho stav zlepšil. Stejně tak při ambulantní kontrole u MUDr. Davida Hnídky, která proběhla dne 31. 10. 2023, dovolatel uvedl, že od předchozí kontroly ustoupily jeho sluchové halucinace. Oba tyto důkazy svědčí o tom, že ode dne, kdy byl zkoumán znalkyní MUDr. Danou Dufkovou, došlo ke změně jeho duševního stavu. Nelze proto považovat znalecký posudek MUDr. Dany Dufkové za vhodný pro posouzení aktuálního duševního stavu dovolatele. Z toho vyvodil, že podmínky pro uložení ochranného léčení podle § 99 tr. zákoníku byly soudy nižších stupňů zkoumány nedostatečně, nebyly podloženy důkazy ani případnou argumentací. Nebyly vyřešeny otázky, zda vůbec došlo ke spáchání činu jinak trestného, který by naplňoval znaky § 357 tr. zákoníku a zda pobyt dovolatele na svobodě je aktuálně nebezpečný. Nadto ústavní forma ochranného léčení je podle něj příliš invazivní vůči němu, ale i ve vztahu k osobám v jeho okolí, nebyla zohledněna proporcionalita zásahu k tomu, co se mělo stát. Těmito otázkami se však soudy nižších stupňů ve svých usneseních vůbec nezabývaly a zdůvodnily užití ústavní formy ochranného léčení psychiatrického nedodržením dříve nařízené ambulantní léčby, zejména pak nedocházení za lékařem MUDr. Davidem Hnídkem a neužíváním předepsaných léků. V této spojitosti dovolatel odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. [8 Tdo 823/2017](#), podle kterého se nesprávně zvolená forma ochranného léčení řadí mezi dovolací důvody.

7. Od samého počátku řízení pak dovolatel poukazoval na to, že bezprostředně po jeho zadržení byla

provedena jeho osobní prohlídka, při které Policie České republiky zajistila rozbalenou krabičku léků, které dovolatel užívá, z čehož musela objektivně zjistit a na základě vzájemné komunikace vědět, že trpí duševní poruchou. Proto mu měl být neprodleně podle § 36 odst. 2 a 4 písm. b) tr. ř. ustanoven obhájce, který měl být přítomen od počátku jeho výslechu. Bylo tak podle něj porušeno jeho právo na obhajobu podle § 36 tr. ř. Zároveň z tohoto důvodu je protokol o jeho výslechu ze dne 17. 7. 2023 nepoužitelným a absolutně neúčinným důkazem, k němuž nemělo být v tomto řízení přihlíženo. I přes jeho opakované návrhy nebyl proveden výslech svědka, a to ředitele útvaru pro ochranu prezidenta České republiky, který podepsal zprávu ze zásahu integrovaného záchranného systému.

8. Ze všech uvedených důvodů dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení stížnostního soudu i usnesení soudu prvního stupně v celém rozsahu zrušil a přikázal soudu prvního stupně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Dále navrhl, aby byl odložen nebo přerušen výkon uloženého ochranného léčení.

9. Dovolání obviněného bylo zasláno k vyjádření nejvyššímu státnímu zástupci, který se k němu do konání neveřejného zasedání nevyjádřil. Jeho vyjádření bylo doručeno Nejvyššímu soudu až po konání neveřejného zasedání, takže k němu nebylo přihlíženo.

III. Posouzení přípustnosti dovolání

10. Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání. Dospěl přitom k závěru, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, tedy že dovolání podala oprávněná osoba, včas a řádně, že dovolání má zákonem požadované náležitosti a že směřuje proti rozhodnutí, které lze napadnout tímto mimořádným opravným prostředkem.

11. Podle § 265a odst. 1 tr. ř. lze dovoláním napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. Podle § 265a odst. 2 písm. h) tr. ř. se takovým rozhodnutím ve věci samé rozumí i rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek (stížnost) proti usnesení podle § 265a odst. 2 písm. e) tr. ř., tj. usnesení, jímž bylo uloženo ochranné opatření. V daném případě bylo dovoláním napadeno usnesení stížnostního soudu, který zamítl stížnost dovolatele proti usnesení, jímž mu soudem prvního stupně bylo uloženo ochranné léčení psychiatrické ústavní formou (tedy jeden z druhů ochranných opatření ve smyslu § 98 odst. 1 tr. zákoníku).

12. Osobou oprávněnou podat dovolání může podle § 265d odst. 1 tr. ř. být obviněný nebo nejvyšší státní zástupce, resp. v označených věcech namísto něj příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce (což však v daném případě nepřicházelo v úvahu). Podle názoru Nejvyššího soudu uplatněného v této věci je možno dovolatele označit za obviněného, byť ve skutečnosti v této věci nikdy nebyl obviněn, nebylo totiž proti němu ve smyslu § 32 tr. ř. nikdy zahájeno trestní stíhání (podle § 160 tr. ř., ani podle § 314b odst. 1 tr. ř., resp. § 179b odst. 5 tr. ř.), naopak jeho trestní věc byla z důvodu jeho nepřičetnosti odložena podle § 159a odst. 1 tr. ř. Ovšem následně mu k návrhu státního zástupce bylo v trestním řízení uloženo zmíněné ochranné opatření. V takovém případě je třeba užít rozšiřujícího výkladu pojmu obviněný uvedeného v § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., neboť jen takový rozšiřující výklad pojmu obviněného lze považovat za ústavně konformní. Není totiž možno činit rozdíly v přípustnosti podat dovolání osobou, proti níž se řízení vede, jen v závislosti na tom, v jaké fázi řízení se zjistí, že taková osoba nemůže být uznána vinnou trestným činem pro nepřičetnost v době činu. Nemůže být rozdílu, zda tomu tak bude až v hlavním líčení a obviněný bude obžaloby pro nepřičetnost zproštěn, nebo bude trestní stíhání zahájeno, aby bylo posléze v přípravném řízení či po předběžném projednání obžaloby zastaveno, aby bylo poté v obou případech rozhodnuto o uložení ochranného léčení, anebo zda tomu tak bude poté, co byla věc odložena a poté bylo uloženo

ochranné léčení. Ve všech těchto případech je třeba připustit možnost brojit proti pravomocnému rozhodnutí soudu druhého stupně ve smyslu § 265a odst. 2 písm. e) nebo h) tr. ř. dovoláním. Ostatně při formálním doslovném výkladu by osoba, již bylo uloženo ochranné léčení, nebyla obviněným v řízení o uložení ochranného léčení ani v případě, že by takové řízení navazovalo na řízení ve věci samé, v němž došlo k zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. e) nebo § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř., protože ani tehdy by nebyl obviněným, tj. osobou trestně stíhanou. Lze přitom odkázat na obdobnou argumentaci, jaká byla užita v rozhodnutí č. [57/2021-I](#). Sb. rozh. tr., podle nějž se za obviněného ve smyslu uvedeného ustanovení rozumí i tzv. bývalý obviněný, který byl obžaloby zproštěn nebo bylo jeho trestní stíhání zastaveno a kterému posléze bylo uloženo ochranné opatření zabránění věci. K tomu lze v této věci doplnit, že ani v případě, že trestní stíhání nebylo vůbec zahájeno, věc byla v prověřování odložena, aby pak v návaznosti na to bylo k návrhu státního zástupce uloženo ochranné opatření ve formě ochranného léčení, totiž není důvod posuzovat okruh osob oprávněných podat dovolání jinak. Pro odlišný postup nemůže být důvodem jen to, že proti dovolateli nebylo trestní stíhání vůbec zahájeno (protože zjištění o jeho nepřítomnosti bylo učiněno již v rámci prověřování). Proto musí být zvolen také i pro tyto případy extenzivní výklad pojmu obviněného pro účely stanovení okruhu osob oprávněných podat dovolání. Ostatně obviněným se pro tyto účely rozumí i osoba, která byla pravomocně zproštěna obžaloby, jejíž trestní stíhání bylo zastaveno, jakož i odsouzený. Jinými slovy pojem obviněného v § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. nelze vykládat úzce ve smyslu § 32 tr. ř. jako osobu, proti níž bylo zahájeno a doposud je vedeno trestní stíhání.

13. Jinak dovolání bylo podáno včas ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí soudu druhého stupně (§ 265e odst. 1 tr. ř.), a to v tomto případě dokonce přímo u Nejvyššího soudu ve smyslu § 265e odst. 3 tr. ř. Dovolání má též povinné obsahové náležitosti podle § 265f odst. 1 tr. ř.

14. S ohledem na výše uvedené se tak Nejvyšší soud mohl zabývat otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům (viz dále).

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

15. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených důvodů v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele takovému důvodu také svým obsahem odpovídaly.

16. Dovolatel (obviněný) uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. c), g), h), k) a m) tr. ř.

17. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. je dán v případech, ve kterých obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl. Jde tedy o porušení ustanovení o nutné obhajobě v § 36 tr. ř. a § 36a tr. ř.

18. Obecně lze konstatovat, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Tento dovolací důvod je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný

stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod tudíž nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

19. V tomto stejném duchu a naznačeném směru musí být vykládán také relativně nově formulovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který byl do trestního řádu doplněn jeho novelizací provedenou zákonem č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022. Šlo o reakci na rozvinutou judikaturu zejména Ústavního soudu, který dlouhodobě judikuje, že ani Nejvyšší soud nestojí mimo soustavu obecných soudů a že je tudíž též povolán k ochraně základních práv a svobod, takže nemůže ponechat bez povšimnutí zásah do těchto práv v rámci procesu dokazování. Určitou výjimku ze shora rozvedeného přístupu založeného na tom, že Nejvyšší soud zásadně nepřezkoumává proces dokazování a na jeho základě učiněná skutková zjištění, tvoří jen případ tvrzení a prokázání tzv. extrémního nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů, z nichž jsou skutková zjištění vyvozována, pokud zároveň učiní dovolatel tento nesoulad předmětem dovolání [nyní podle nově formulovaného § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.]. Jde především o případy týkající se pro rozhodnutí významných (tj. rozhodných) skutkových okolností, které jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, pokud konkrétní skutkové zjištění nevyplývá z žádného provedeného důkazu, pokud se výsledek dokazování jeví jako naprosto nespravedlivý a věcně neudržitelný, neboť skutková zjištění, o něž se opírají vydaná rozhodnutí, jsou ve zjevném (tj. extrémním) nesouladu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných (tj. absolutně neúčinných) důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy (případ důkazů opomenutých), což lze hodnotit jako porušení základních zásad ovládajících trestní řízení, jako jsou zásada volného hodnocení důkazů, zásada vyhledávací a presumpce neviny. Taková existence tzv. zjevného (extrémního) nesouladu by mohla naplňovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a odůvodnit mimořádný zásah do skutkových zjištění, která ale jinak (obecně) v řízení o dovolání nejsou předmětem přezkumné činnosti Nejvyššího soudu, a to ani po uvedeném doplnění trestního řádu o nově formulovaný dovolací důvod. Tento extrémní nesoulad ale není založen jen tím, že z různých verzí skutkového děje se soudy nižších stupňů přiklonily k verzi uvedené v obžalobě, pokud svůj postup přesvědčivě zdůvodnily (např. nález Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. [III. ÚS 888/14](#)). Tvrzení nedostatků skutkových zjištění, která nelze oddělovat od nesprávné právní kvalifikace, samo o sobě nezakládá důvod pro zásah dovolacího soudu, jak uznal i Ústavní soud ve stanovisku ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 38/14](#).

20. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. je dán tehdy, bylo-li rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž by byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení.

21. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. je dán tehdy, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. Tento důvod dovolání má dvě alternativy uplatnění. Podstata dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. je tedy v tom, že soud druhého stupně měl v řízení o odvolání přezkoumat

určité rozhodnutí napadené řádným opravným prostředkem po věcné stránce, ale místo toho, aniž byly splněny procesní podmínky pro takový postup, odmítl nebo zamítl řádný opravný prostředek. Druhou alternativou, kterou uplatnil obviněný, je tvrzení, že odvolateli sice nebylo odepřeno právo na přístup k soudu druhého stupně, ale tento soud – ač v řádném opravném řízení věcně přezkoumával napadené rozhodnutí soudu prvního stupně – zamítl řádný opravný prostředek a neodstranil tak vadu vytykanou již v řádném opravném prostředku zakládající některý z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř.

22. Nejvyšší soud rovněž připomíná, že zpravidla odmítne jako zjevně neopodstatněné takové dovolání, v němž obviněný pouze opakuje tytéž námitky, jimiž se snažil zvrátit již rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud se jimi odvolací soud zabýval a vypořádal se s nimi náležitým a dostatečným způsobem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. [5 Tdo 86/2002](#), uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

b) K uplatněným námitkám dovolatele

23. Nejprve je třeba uvést, že dovolatel uplatnil řadu námitek, z nichž jen některé odpovídaly uplatněným dovolacím důvodům, avšak byly shledány zjevně neopodstatněnými. Řada námitek však uplatněným ani jiným dovolacím důvodům neodpovídala, v řadě případů pak dovolatel vycházel ze zcela mylné interpretace zákonů a judikatury.

24. Dovolací námitky obviněného navíc z velké části představují jeho dosavadní obhajobu, kterou uplatňoval jak v řízení před soudem prvního stupně, který na ni reagoval, stejně tak na ni reagoval i soud stížnostní, byť dovolatel svou stížnost podrobně neodůvodnil. Na pasáži rozhodnutí soudů nižších stupňů tak může Nejvyšší soud plně odkázat, protože je považuje (až na níže uvedené výjimky) za veskrze správné, proto také jeho rozhodnutí může být relativně stručné – viz k tomu nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2016, sp. zn. [IV. ÚS 2766/15](#), publikovaný ve svazku 81 pod č. 84/2016 na str. 413 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále ve zkratce jen „Sb. n. a u.“), nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2017, sp. zn. [II. ÚS 2027/17](#), publikovaný ve svazku 86 pod č. 137/2017 na str. 315 Sb. n. a u., nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2018, sp. zn. [I. ÚS 4093/17](#), publikovaný ve svazku 88 pod č. 63/2018 na str. 865 Sb. n. a u., nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. [I. ÚS 3050/17](#), publikovaný ve svazku 88 pod č. 6/2018 na str. 85 Sb. n. a u., resp. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 4. 1994 ve věci Van de Hurk proti Nizozemsku, č. [16034/90](#), ze dne 28. 1. 2003, ve věci Burg a ostatní proti Francii, č. [34763/02](#), nebo ze dne 9. 12. 1994 ve věci Ruiz Torija proti Španělsku, č. [18390/91](#), či ze dne 19. 12. 1997, ve věci Helle proti Finsku, č. [20772/92](#).

25. Nejprve je třeba se věnovat jeho námitkám proti procesnímu postupu stížnostního soudu, resp. předtím soudu prvního stupně mezi rozhodnutím o návrhu státního zástupce a předložením věci stížnostnímu soudu, jakož i proti procesnímu postupu policejního orgánu při prověřování věci.

26. V tomto směru je třeba zcela odmítnout námitky obviněného, že byl zkrácen na svých právech účinně uplatnit řádný opravný prostředek a odůvodnit jej. Obviněný podal tzv. blanketní stížnost, tedy ji nepodpořil (prakticky) žádnou argumentací. Obviněný se ve své argumentaci mýlí v povaze tohoto opravného prostředku a v postupu orgánů činných v trestním řízení při jeho vyřizování. Řízení o stížnosti je v českém trestním řádu založeno tradičně na tzv. revizním principu (být omezeném), tudíž k projednání je plně způsobilá i tzv. blanketní stížnost. I na podkladě takto podané stížnosti je totiž povinen stížnostní orgán (v tomto případě soud druhého stupně) přezkoumat usnesení v celém jeho rozsahu, v jakém bylo napadeno, a to ze všech hledisek. Proto ani zákon neupravuje postup pro odstraňování vad tohoto řádného opravného prostředku, jak to známe u jiného takového řádného opravného prostředku – odvolání. Ustanovení § 251 tr. ř. a na něj navazující § 253 odst. 3 tr. ř., na

kteře obviněný i v této věci zcela nepatřičně odkazoval, se tak v řízení o stížnosti vůbec neuplatní, a to ani za užití analogie. I blanketní stížnost podaná obviněným tak byla plně způsobilá k projednání stížnostním soudem, který ji též projednal (a nezamítal či neodmítal z ryze formálních důvodů, že nemá obsahové náležitosti – takový postup není současnému trestnímu řádu u tohoto opravného prostředku znám – viz § 148 tr. ř.). V tomto směru je argumentace obviněného podřazená pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. zjevně neopodstatněná.

27. Ovšem není ani pravdou, jak obviněný též vlastně naznačoval (byť to takto pregnantně neoznačil), že by byl zkrácen na svých právech předložit stížnostnímu soudu vlastní argumentaci, kterou by mohl brojit proti důvodům, na kterých soud prvního stupně založil stížností napadené usnesení. Taková myšlenka se prosazuje v recentní judikatuře Ústavního soudu a na ni navazující judikatuře Nejvyššího soudu týkající se stanovení běhu lhůty pro podání stížnosti. Ústavní soud v řadě svých rozhodnutích zpochybnil důsledné lpění na textu trestního řádu v § 137 a § 143 odst. 1 tr. ř., podle nichž běží lhůta pro podání stížnosti od oznámení usnesení, které se děje buď vyhlášením v přítomnosti takové osoby, anebo doručením opisu usnesení. Ústavní soud však namnoze požaduje spojit počátek běhu lhůty pro podání stížnosti až s doručením opisu usnesení i v případech, kdy obviněný byl přítomen jeho ústnímu vyhlášení, a to zejména tehdy, týkají-li se usnesení omezení osobní svobody (viz ŠÁMAL, P. K počátku a k počítání konce lhůty k podání stížnosti z pohledu Ústavního soudu. *Trestněprávní revue*, 2023, č. 2, s. 75–79, a judikatura tam citovaná – zejména jde o nález Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2006, sp. zn. [III. ÚS 457/05](#), který se týkal usnesení o povolení obnovy, později přibývaly i rozhodnutí další, např. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. [III. ÚS 303/04](#), ze dne 5. 1. 2006, sp. zn. [III. ÚS 457/05](#), nebo ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. [III. ÚS 389/09](#); z navazující judikatury Nejvyššího soudu srov. například rozhodnutí č. [8/2014](#) Sb. rozh. tr.). Pro posouzení, od kdy běží lhůta v případě ochranného léčení ústavní formou, které bylo uloženo obviněnému, je možno považovat za klíčový nález Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. [III. ÚS 2511/19](#), uveřejněný pod č. 113/2020 Sb. n. a u., podle nějž počátek běhu lhůty pro podání instanční stížnosti v trestních věcech při rozhodování o osobní svobodě (zejména o vazbě, podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, přeměně alternativních trestů v nepodmíněný trest odnětí svobody a rozhodnutí o výkonu původně podmíněně odloženého trestu odnětí svobody) nebo meritu věci (zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení) je třeba odvíjet až od doručení písemného vyhotovení soudního rozhodnutí. Byť rozhodnutí o uložení ochranného opatření ústavní formou zde ve výčtu uvedeno není, lze jej považovat za rozhodnutí o osobní svobodě, a to dokonce velmi závažné (mnohdy ještě závažnější než meritorní rozhodnutí, kterým by byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody – viz nález Ústavního soudu ze dne 3. 11. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 502/02](#), uveřejněný pod č. 166/2004 Sb. n. a u.). To vzal za základ pro vyslovení takového názoru i Nejvyšší soud v usnesení ze dne 9. 8. 2023, sp. zn. [7 Tdo 607/2023](#), které bylo navrženo trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu k publikaci ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek s touto právní větou: „Usnesení, kterým bylo uloženo ústavní ochranné léčení, se pokládá za oznámené až doručením jeho opisu.“ Nejvyšší soud s takovým názorem souhlasí a nemá důvod se od něj jakkoliv odchylovat ani v této věci.

28. Smyslem takového postupu (i přes odlišné výslovné znění § 137 a § 143 tr. ř.) je naplnění smyslu a účelu ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces v řízeních o stížnostech proti takovým usnesením. Obviněný totiž má mít právo se blíže a podrobněji seznámit s důvody, pro které bylo stížností napadené usnesení učiněno. Jedině v takovém případě má účinnou možnost polemizovat s důvody, které orgán prvního stupně (zde soud) pregnantně formuluje v písemném vyhotovení takového usnesení. Stěžovateli se tak dostává reálné možnosti seznámit se s důvody rozhodnutí a podrobit je kvalifikované kritice, kterou může zakomponovat do své stížnosti.

29. V nyní projednávaném případě však v tomto ohledu nebyl zjištěn vadný postup soudů nižších stupňů, obviněný i se svým obhájcem byli přítomni vyhlášení usnesení soudem prvního stupně dne 6. 11. 2023, na což obviněný ihned v jednací síni reagoval podáním tzv. blanketní stížnosti (aniž by ji do

protokolu též odůvodnil). Písemné vyhotovení usnesení pak bylo v souladu s trestním řádem doručeno obhájci obviněného dne 13. 11. 2023 do jeho datové schránky, do níž se obhájce přihlásil dne 14. 11. 2023, což lze považovat za den doručení opisu usnesení (viz k tomu č. l. 39 trestního spisu). Obviněný tak měl možnost se blíže seznámit s důvody rozhodnutí. Obviněný ještě předtím dne 7. 11. 2023 podal stížnost i písemným podáním s tím, že napadené usnesení považuje za vadné, proto navrhl jeho zrušení, zároveň uvedl, že stížnost ještě dodatečně odůvodní poté, co mu bude doručeno písemné vyhotovení s odůvodněním (viz č. l. 40 trestního spisu). Pak ještě dne 23. 11. 2023 doručil soudu prvního stupně další podání (datované též 7. 11. 2023) s ručně dopsanými stručnými důvody stížnosti s tím, že žádá o ponechání v ambulantním ochranném léčení (viz č. l. 44 trestního spisu). Teprve poté byla dne 4. 12. 2023 předložena věc k rozhodnutí o stížnosti stížnostnímu Městskému soudu v Praze, kterému došla následujícího dne (viz č. l. 45 trestního spisu).

30. Není tak vůbec pravdou, že by obviněný nebyl seznámen s důvody rozhodnutí soudem prvního stupně obsaženými v písemném vyhotovení usnesení a že by neměl možnost proti nim svou stížností brojit. Lhůta počítaná od doručení písemného vyhotovení usnesení obhájci obviněného v trvání tří dnů proběhla, její běh započal 14. 11. 2023 a končil v pátek 17. 11. 2023. Obviněný tak měl možnost uplatnit podrobněji důvody, pro které s usnesením nesouhlasil, mohl svou stížnost lépe odůvodnit. Že tak v zákonem stanovené lhůtě neučinil, je jen jeho věcí. Na tom nemůže nic změnit ani jím uplatněná argumentace, že čekal na zaslání protokolu o veřejném zasedání, který mu měl soud prvního stupně (podle údajného příslibu) zaslat. Klíčové je totiž i v souladu se shora rozvedenou judikaturou doručení opisu usnesení (tj. jeho písemného vyhotovení). Obviněný stížnost podal před započítáním běhu lhůty, která se počítá od uvedeného doručení, nicméně ji pak již zevrubně neodůvodnil. To není důvodem samo o sobě pro její zamítnutí, protože stížnostní řízení je založeno na omezeném revizním principu. Ten vyplývá z úpravy obsažené v § 147 tr. ř., podle jehož prvního odstavce stížnostní orgán přezkoumává správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž mohl stěžovatel podat stížnosti, jakož i řízení předcházející napadenému usnesení, z jeho druhého odstavce zase vyplývá omezení tohoto revizního principu (pro případy, kdy se rozhodnutí týká více osob, což nebylo dáno v projednávaném případě). Není proto nezbytné, aby stížnost byla odůvodněna, neboť stížnostní orgán je povinen přezkoumat z podnětu (i neodůvodněné) stížnosti všechny výroky napadeného usnesení ze všech hledisek přicházejících v úvahu, ať již byly stížností napadeny, či nikoli, stejně jako správnost postupu řízení, které předcházelo napadenému usnesení [§ 147 odst. 1 písm. a), b) tr. ř.] – viz k tomu rozhodnutí č. [1/2017-I](#). Sb. rozh. tr. Dosah revizního principu je limitován zásadou *reformationis in peius* (která v tomto případě nebyla porušena, ani to nebylo namítáno) a omezením plynoucím z § 147 odst. 2 tr. ř., doprovobeným principem *beneficia cohaesionis* ve smyslu § 150 odst. 2 tr. ř. (který ovšem v této věci nemohl najít uplatnění). Ve zbytku lze odkázat na odbornou literaturu – např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Leges, 2023, s. 672 a 736; Fenyk, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 591–2 a 682.

31. Stížnost se v řízení před stížnostním soudem zásadně projednává v neveřejném zasedání, protože zákon zde nepožaduje konání veřejného zasedání – viz § 147 až § 150 tr. ř. *a contrario* ve spojitosti s § 240 tr. ř. Trestní řád v účinném znění sice (relativně nově) umožňuje i v případech, v nichž sám zákonodárce nepožaduje konat veřejné zasedání, aby podle uvážení předsedy senátu, považoval-li by to z důležitého důvodu za potřebné, bylo veřejné zasedání nařízeno. Tato možnost byla v ustanovení § 232 tr. ř. zakotvena jeho novelizací provedenou zákonem č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022. Nicméně v řízení o stížnosti se taková možnost uplatní spíše výjimečně, bylo-li by například třeba doplňovat dokazování, jak se uvádí ve stanovisku pléna Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2018, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 47/18](#), které bylo uveřejněno ve sv. 90 pod č. 47/2018 na s. 633 Sb. n. a u. a podle nějž není porušením čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (vyhlášené pod č. 2/1993 Sb.), zamítne-li soud v neveřejném zasedání jako nedůvodnou stížnost podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. podanou proti usnesení o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení, pokud již sám

dokazování neopakuje, popř. nedoplňuje. O nařízení neveřejného zasedání přitom není třeba strany vyrozumět. V tomto konkrétním případě v souladu s principem rychlosti pak stížnostní soud rozhodl krátce po předložení věci, konkrétně dne 12. 12. 2023 (viz č. l. 46 trestního spisu). Neprováděl přitom žádné dokazování, ani neshledal takovou potřebu, postačilo mu vycházet ze skutkových závěrů učiněných soudem prvního stupně, které považoval za správné. Ani v takovém postupu nelze shledat ničeho nezákonného či dokonce protiústavního.

32. Dovolatel dále uplatnil námitku, že bylo porušeno jeho právo na obhajobu, protože neměl obhájce v přípravném řízení, ač jej mít podle § 36 tr. ř. musel, což podřadil pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. Dovolatel argumentoval tím, že již po zadržení Policií České republiky u něj byly při osobní prohlídce nalezeny léky a že ve spojitosti s jeho vyjadřováním muselo být policistům zřejmé, že trpí duševní poruchou, a proto mu měl být neprodleně ustanoven obhájce podle § 36 odst. 4 písm. b) tr. ř., a to nejpozději na počátku výslechu konaného dne 17. 7. 2023. Proto měl obviněný také za to, že protokol o tomto výslechu byl pořízen v rozporu se zákonem a je absolutně neúčinným důkazem. Ani tyto námitky nebyly shledány jako důvodné.

33. Dovolatele je třeba znovu upozornit, že proti němu v této věci nikdy nebylo zahájeno trestní stíhání, tj. nekonalo se vůbec vyšetřování, ale byla pouze prověřována jeho trestná činnost (později se ukázalo, že šlo o čin jinak trestný). Obhájce se neustanovuje podezřelému z trestné činnosti, a to ani po jeho zadržení. Důvod nutné obhajoby může zásadně (až na výjimky) nastat až po zahájení trestního stíhání. K tomu lze odkázat na ustanovení § 32 tr. ř. o obviněném a § 35 tr. ř. o obhájci, z nichž tyto závěry jednoznačně vyplývají (z odborné literatury srov. například JELÍNEK, J., UHLÍŘOVÁ, M. Obhájce v trestním řízení. Praha: Leges, 2011, zejm. s. 111). Uvedené platí pro dospělé osoby, jinou úpravu obsahuje ustanovení § 42a odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v účinném znění, podle nějž mladistvý musí mít obhájce od prvního použití opatření podle uvedeného zákona nebo trestního řádu, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit. Důvod nutné obhajoby podle § 36 tr. ř. je dán (zásadně) až u (dospělého) obviněného ve smyslu § 32 tr. ř., kterým se stává podezřelý ze spáchání trestného činu okamžikem zahájení jeho trestního stíhání pro takový čin (postupem podle § 160 odst. 1, § 314b odst. 1 nebo § 179b odst. 5 tr. ř.). Policisté tedy vůbec neměli důvod žádat soud o ustanovení obhájce dovolateli, který byl vyslýchán před zahájením trestního stíhání po svém zadržení jako podezřelý podle § 76 odst. 3 tr. ř. Třebaže se obecně nepočítá s obhájcem podezřelého ve fázi před zahájením trestního stíhání, pro účely pomoci při výslechu podle § 76 odst. 3 tr. ř. má zadržený podezřelý právo zvolit obhájce, s nímž se může radit i bez přítomnosti třetí osoby a který pak má právo být přítomen takovému výslechu (podobně srov. pomoc advokáta osobě podávající vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. ř.). V případě zadrženého podezřelého jde ovšem pouze o právo podezřelého si obhájce zvolit, a nikoli o povinnost být jím zastoupen (není dán žádný důvod nutné obhajoby), stejně tak podezřelý nemůže žádat, aby mu obhájce byl ustanoven, neboť není dán důvod nutné obhajoby (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 978-979; DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, s. 615). Nebyl-li by obhájce v zákonné lhůtě 48 hodin dosažitelný, lze pak provést výslech zadrženého podezřelého i bez přítomnosti obhájce, ovšem podezřelý má právo nevyprávět.

34. Teprve v případě řízení o uložení ochranného opatření uvedeného v § 36 odst. 4 písm. b) tr. ř. je dán důvod nutné obhajoby i u takové osoby, kterou lze označit za obviněného v širším slova smyslu, tedy i v případě osoby, která bývala obviněnou, ale její trestní stíhání bylo zastaveno, stejně tak i v případě osoby dříve podezřelé, jejíž věc byla (zejména pro nepřičetnost) odložena. Jde o řízení konaná o návrhu státního zástupce na uložení ochranného opatření, a sice zabezpečovací detence nebo ochranného léčení (vyjma protialkoholního), anebo i bez takového návrhu, vyhradil-li si takové rozhodnutí soud veřejnému zasedání – k tomu srov. § 230 a § 239 tr. ř. (pro účely tohoto řízení lze

pominout eventualitu řízení o změně uvedených ochranných opatření). V tomto konkrétním případě podala soudu návrh na uložení ochranného léčení psychiatrického ústavní formou státní zástupkyně, čímž bylo zahájeno uvedené řízení, v němž obviněný musí mít obhájce podle § 36 odst. 4 písm. b) tr. ř. (k tomu srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 450; DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, s. 307–308). Proto zcela v souladu s právním řádem byl ihned po zahájení takového řízení o uložení ochranného léčení dovolateli ustanoven obhájce, který jej zastupoval po celou dobu řízení a podával též jménem obviněného nyní projednávané dovolání. Obviněný musí mít obhájce podle § 36 tr. ř. od doby, kdy vznikl důvod nutné obhajoby (rozhodnutí č. [1/1979-I](#). Sb. rozh. tr.), což bylo v daném případě splněno. I v tomto případě tak byla práva obviněného plně respektována a bylo umožněno jejich plné uplatnění. Ani v tomto směru tak nedošlo k vadnému, nezákonnému či dokonce protiústavnímu postupu a námitky dovolatele jsou tak i v tomto ohledu zjevně neopodstatněné. Nedošlo tedy k porušení procesních práv obviněného, zejména práva obviněného na obhajobu, a proto jsou výhrady dovolatele vztahující se k důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. zjevně neopodstatněné.

35. Další skupina námitek uplatněná dovolatelem v jeho mimořádném opravném prostředku směřovala proti skutkovým zjištěním a procesu jejich utváření. Dovolatel namítal především nepoužitelnost protokolu o výsledku podezřelého z důvodu porušení práva na obhajobu (viz též výše) a nevyhovění jeho návrhu na doplnění dokazování. V tomto směru jde o relevantní námitky v zásadě odpovídající dovolacímu důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., které ovšem byly shledány zjevně neopodstatněnými. Ostatní námitky směřované proti skutkovým závěrům soudů nižších stupňů jsou již jen pouhou polemikou s hodnocením důkazů vyplývajících z provedených důkazních prostředků soudy nižších stupňů, které nemohou být předmětem přezkumu dovolacím soudem při respektu povaze řízení před ním konaným, jak bylo vysvětleno shora (Nejvyšší soud zásadně neprovádí důkazy, proto je ani nemůže hodnotit, nemůže tak ani přehodnotit závěry soudů nižších stupňů, které v souladu se zásadami bezprostřednosti a ústnosti dokazování prováděly).

36. Nejprve je namístě se vyjádřit k tvrzené absolutní neúčinnosti protokolu o výsledku zadrženého dovolatele ze dne 17. 7. 2023 na č. l. 6–8 trestního spisu z tvrzeného důvodu porušení práva na obhajobu. Již shora bylo vysvětleno, že Nejvyšší soud neshledal takové porušení práva na obhajobu, důvod nutné obhajoby v tomto okamžiku dán nebyl, zadržený podezřelý (dovolatel) měl pouze právo si obhájce zvolit, což neučinil, ač o tom byl poučen. V tomto směru tak nedošlo k porušení zákona a zmíněný protokol tak byl pořízen zcela v souladu se zákonem. Je zřejmé, že tento procesní úkon, stejně jako veškeré ostatní procesní úkony vykonané policejním orgánem, byl proveden v rámci prověřování, tj. v přípravném řízení v části před zahájením trestního stíhání (ve smyslu § 160 odst. 1 tr. ř.). Protože k zahájení trestního stíhání obviněného nikdy nedošlo, nemohl být žádný úkon opakován po zahájení trestního stíhání. Je také pochopitelné, že soud rozhodující na podkladě návrhu státní zástupkyně na uložení ochranného léčení v této věci, která byla v přípravném řízení po provedeném prověřování odložena, mohl vycházet jen z podkladů opatřených v rámci takové fáze přípravného řízení.

37. Z uvedených důvodů není možno soudům nižších stupňů vytknout, že v rámci dokazování vycházely též ze všech důkazů opatřených v takové fázi řízení, a to včetně protokolu o výsledku zadrženého podezřelého. Lze uznat, že obecně a obvykle se v odborné literatuře (srov. například VANTUCH, P. Obhajoba obviněného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 112; ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kol. Trestní právo procesní. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 272; ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J. Přípravné řízení trestní. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 149–150) nepřipouští použitelnost takového protokolu podle § 76 odst. 3 tr. ř. pořízeného před zahájením trestního stíhání jako způsobilého důkazního prostředku pro pozdější rozhodnutí o vině, třebaže trestní řád tuto otázku výslovně neřeší [proto také v prvně uvedeném díle se navrhuje *de*

lege ferenda v tomto směru trestní řád doplnit; v tomto směru se ovšem při pracích na rekonstrukci šlo jiným směrem, a sice po vzoru tzv. pravidla Miranda Warning z amerického trestního procesu, *Miranda v. Arizona*, 384 U.S. 436 (1966), aby byl protokol omezeně použitelný, byla-li vyslychaná zadržovaná osoba o tom poučena – srov. ŘÍHA, J. Přípravné řízení v návrhu rekonstruované právní úpravy. In: GRIVNA, T., ŠIMÁNOVÁ, H. (eds.) Přípravné řízení dnes a zítra. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 88]. Z uvedeného názoru o nepoužitelnosti protokolu o výslechu zadržovaného podle § 76 odst. 3 tr. ř. pro rozhodnutí o vině vycházel také Nejvyšší soud v usnesení ze dne 14. 10. 2015, sp. zn. [7 Tdo 782/2015](#). Argumentuje se především tím, že zadržovaný podezřelý ještě nebyl seznámen s rozsahem proti němu vzneseného obvinění (nevěděl v době výslechu, co se mu posléze bude klást za vinu), mnohdy ani neměl obhájce při takovém výslechu, s nímž by se mohl radit (jakkoliv si jej od roku 1990 může pro tyto případy zvolit), vyslovují se též vážné obavy ze zneužívání tohoto institutu v případě připuštění použitelnosti protokolu o výslechu zadržovaného (že by se obcházel výslech obviněného po zahájení trestního stíhání a zneužíval se stres zadržovaného a nepřítomnost obhájce).

38. Nicméně klíčová otázka viny osoby dříve vyslechnuté jako podezřelého, ke které směřovala shora přednesená argumentace o nepoužitelnosti protokolu o tomto úkonu, se v řízení o návrhu státní zástupkyně na uložení ochranného opatření neřeší. Rozhodně ani při zmíněné argumentaci neplatí teze, že by uvedený protokol nemohl být podkladem pro vůbec žádné rozhodování (pak by jeho pořizování nedávalo žádný smysl a bylo by zcela zbytečné – *argumentum ad absurdum*). Zcela nepochybně může být a je podkladem pro významná procesní rozhodnutí činěná v přípravném řízení, jak připouští i citovaná odborná literatura. Především se jeho obsah zohledňuje při následném zvažování, zda má být podán návrh na vzetí obviněného do vazby, resp. zda má takovému návrhu soud vyhovět, případně též zda mají být využity operativně pátrací prostředky, jaký má být další postup v řízení apod., až po rozhodnutí, zda má být zahájeno trestní stíhání či věc odložena. Nejvyšší soud po zvážení všech argumentů má za to, že může být (v omezené podobě) podkladem také pro rozhodnutí v řízení o návrhu státního zástupce na uložení ochranného léčení. Je namístě ovšem důkaz plynoucí z takto provedeného důkazního prostředku (spočívajícího v přečtení zmíněného protokolu) citlivě a opatrně materiálně hodnotit (a to především tehdy, nebyl-li podezřelý při něm zastoupen obhájcem). Především je třeba umožnit obviněnému (v nejširším slova smyslu) vznášet proti němu námitky (a to i proti řízení jemu předcházejícímu), s nimiž je třeba se náležitě vypořádat. Takové námitky ovšem v dané věci obviněný nevznášel, nijak verzi tehdy deklarovanou v řízení o uložení ochranného léčení nepopíral. Nebylo tak v řízení před soudy nižších stupňů pochyb o tom, že vše, co tehdy dovolatel uváděl do protokolu o výslechu zadržované podezřelé osoby, bylo vážně míněné (a odpovídalo zcela duševním pochopům dovolatele). Zmíněný protokol, při němž navíc byl dovolatel omezen na osobní svobodě a nebyl zastoupen obhájcem (jeho pozice tak byla ztížena), nemůže být sám o sobě dostatečným důkazem k prokázání spáchání činu jinak trestného, ale musí k němu přistoupit i důkazy další, neboli nemůže být výlučným nebo rozhodujícím základem pro vyslovení závěru, že se dopustil činu jinak trestného coby nezbytné podmínky pro uložení ochranného opatření (zde konkrétně ochranného léčení).

39. Ostatně za důkaz podle § 89 odst. 2 tr. ř. může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, nesmí být ovšem překročeny limity plynoucí z § 89 odst. 3 tr. ř. (případy tzv. *nemo tenetur se ipsum accusare*). Takové překročení v podobě nepřipustného nátlaku na doznání dovolatele nebylo v daném případě samotným dovolatelem nikdy namítáno a ani v řízení před soudy nižších stupňů či v řízení dovolacím nebylo zjištěno. Ani z tohoto pohledu není možno soudům nižších stupňů vytýkat, že své závěry, že se dovolatel dopustil označeného skutku posouzeného jako čin jinak trestný spočívající v šíření poplašné zprávy ve smyslu § 357 odst. 2 tr. zákoníku, opřely mimo jiné (vedle dalších důkazů) též o protokol o výslechu podezřelého podle § 76 odst. 3 tr. ř. Žádný jiný výslech z přípravného řízení (který by byl jinak použitelným důkazem i pro rozhodnutí o vině) neměly a ani nemohly mít k dispozici, protože trestní věc dovolatele byla odložena.

40. Lze tak shrnout, že Nejvyšší soud nepovažoval protokol o výsledku podezřelého za nezákonný důkazní prostředek z důvodů dovolatelem namítaných (nepřítomnost obhájce), stejně tak jen proto nelze považovat informace z něj plynoucí za absolutně neúčinný důkaz (a to ani z jiných shora rozvedených důvodů). V řízení o návrhu státního zástupce na uložení ochranného léčení (psychiatrického ústavní formou) je (omezeně) použitelný, nejde-li o výlučný nebo rozhodující důkaz spáchání činu jinak trestného, který je doložen i důkazy dalšími. Tak tomu bylo i v dané věci (spáchání popsaného činu jinak trestného dovolatelem bylo prokázáno především shromážděnými listinnými důkazy, kterými byl jednoznačně označen on, jako jediná osoba ovládající označenou e-mailovou schránku, z níž odeslal inkriminovaný e-mail, jehož obsah také mimo jiné zcela odpovídal nenávisným komentářům z jeho profilů na sociálních sítích a struktuře jeho osobnosti, jakož i projevující se duševní poruše, která byla detekována i v jiných řízeních a v nyní vedeném vedla k závěru o nepřičetnosti podloženém znaleckým posudkem z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie). Za těchto okolností dovolatelem předestřená verze při výslechu po jeho zadržení plně odpovídá obsahu trestního spisu.

41. Za zjevně neopodstatněné považuje Nejvyšší soud též výhrady dovolatele proti přibrání znalkyně MUDr. Dany Dufkové před zahájením trestního stíhání. Také s takovou eventualitou trestní řád počítá v § 158 odst. 3 písm. b) tr. ř. Obviněný ani v tomto směru nebyl nijak zkrácen na svých právech, byť nemohl vznášet námitky proti přibrání znalkyně ihned, mohl tak učinit posléze v řízení před soudem o návrhu na uložení ochranného opatření, kde nepochybně měl možnost vznášet námitky proti závěrům znalkyně, jejímu zaměření nebo položeným otázkám. Naopak díky včasnému rozpoznání pochybností o duševním stavu dovolatele v době činu a jejich potvrzení zmíněným znaleckým posudkem byl uchráněn před (nedůvodným) zahájením trestního stíhání, věc tak mohla být odložena. Ani v takovém postupu nespátřuje Nejvyšší soud vadný postup orgánů doposud v trestním řízení činných.

42. Zjevně neopodstatněnou shledal Nejvyšší soud též námitku dovolatele, že zůstal opomenut jím navržený důkaz v podobě výslechu svědka - ředitele útvaru pro ochranu prezidenta republiky. Taková námitka sice svým obsahem v zásadě odpovídá dovolacímu důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak bylo uvedeno shora, nicméně není důvodná. Tento důkaz totiž nebyl opomenut, naopak byl shledán nadbytečným. Předně nebyl vůbec způsobilý prokázat tvrzení obviněného, že jeho e-mail byl způsobilý vyvolat opatření vedoucí k bezdůvodné záchranné práci integrovaného záchranného systému. Kromě toho bylo jistě prokázáno listinnými důkazy, že k uvedené záchranné práci v podobě pyrotechnického ohledání objektu skutečně došlo, jak bude uvedeno i níže, ač postačí způsobilost poplašné zprávy ji vyvolat (a ve skutečnosti tak k ní ani nemusí dojít). Nejvyšší soud tak neshledal ani dovolatelem vytýkané pochybení v rozsahu dokazování před soudy nižších stupňů.

43. Další skupina námitek dovolatele jím uplatněná v dovolání se již týkala samotných hmotněprávních předpokladů pro uložení ochranného léčení psychiatrického ústavní formou - tyto své námitky dovolatel podřadil pod dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. (šlo-li o naplnění znaků činu jinak trestného šíření poplašné zprávy) a § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. (uložení ochranného opatření bez splnění zákonných podmínek). Obviněný předně namítal, že nebylo v řízení dostatečně doloženo, že by se dopustil trestného činu, resp. činu jinak trestného. Zde poněkud směřoval otázky právní (právních podmínek uložení ochranného opatření) s otázkami skutkovými týkajícími se prokázání skutkového stavu (tj. otázky, jimiž se obecně dovolací soud zásadně nezabývá, neboť dokazování neprovádí a vychází ze skutkového stavu zjištěného soudy nižších stupňů, a s výjimkou plynoucí z nově formulovaného dovolacího důvodu - viz výše). Dále zpochybnil, že vůbec mělo být uloženo ochranné opatření, resp. jeho konkrétní druh, a sice ochranné léčení, stejně tak zpochybnil správnost jeho zvolené formy - ústavního namísto ambulantního. Podle obviněného tak pro uložení ochranného léčení nebyly splněny zákonné podmínky, neboť se soudy nižších stupňů ke dni rozhodování podle dovolatele dostatečně nezabývaly všemi hledisky pro jeho

uložení. I kdyby pak byly splněny podmínky pro uložení ochranného léčení, za dostatečnou považoval jeho formu ambulantní, neboť se jeho stav v průběhu řízení zlepšil a ustoupily sluchové halucinace. Tuto námitku uplatnil s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. [8 Tdo 823/2017](#).

44. Obecně lze uvést, že ochranné léčení je právním následkem trestného činu nebo činu jinak trestného a poskytuje ochranu společnosti před nebezpečnými osobami stíženými duševní poruchou (popř. osobami závislými na návykových látkách) jejich umístěním do zdravotnického zařízení nebo alespoň ambulantní péčí v takovém zdravotnickém zařízení, a to s cílem jejich vyléčení a umožnění opětovného zařazení do běžného života. Účelem ochranného léčení je terapeutické působení na pachatele trestného činu nebo činu jinak trestného. V tomto směru účel ochranného léčení navazuje na obecný účel ochranných opatření, jímž je individuální prevence, přičemž však z hlavních komponentů individuálně preventivního působení tu má působit jen náprava a zajištění (zneškodnění), nikoli odstrašení. Konečným účelem je odstranění nebezpečí dalšího porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákoníkem, tedy vyléčení pachatele, anebo alespoň snížení nebezpečí dalšího porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákoníkem, ve smyslu dosažení alespoň takového léčebného efektu, že pobyt pachatele na svobodě nadále již nebude nebezpečný. Jde tedy o zajištění ochrany společnosti před trestnými činy, popř. činy jinak trestnými, hrožícími v budoucnu ze strany pachatelů, jimž bylo ochranné léčení uloženo. Lze-li přitom vzhledem k povaze choroby a léčebným možnostem očekávat, že účel ochranného léčení splní i léčení ambulantní, může soud změnit ústavní způsob léčby v léčení ambulantní.

45. Podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku může soud (vedle dalších alternativ, které nebyly v daném případě užity) uložit ochranné léčení, jestliže pachatel činu jinak trestného není pro nepřičetnost trestně odpovědný a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný.

46. Prvním nezbytným předpokladem pro uložení ochranného léčení podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku v nastíněné variantě je tak spáchání činu jinak trestného osobou pro nepřičetnost trestně neodpovědnou. V případě obviněného bylo shledáno, že se dopustil činu jinak trestného šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 2 tr. zákoníku. Ani námitky dovolatele proti takovému závěru (resp. že se dokonce dopustil trestného činu), nebyly shledány důvodnými. Předně je třeba uvést, že všechny znaky uvedeného trestného činu, jak dovolatel namítal, ani nemohly být naplněny, když bylo shledáno, že obviněný byl v době činu nepřičetný, tedy nebyl naplněn nezbytný obecný znak trestného činu, a sice přičetnost. Ostatně proto ani nebylo zahájeno jeho trestní stíhání. Obviněný se tak dopustil pouze tzv. činu jinak trestného, který by jinak (nebýt nepřičetnosti) byl zmíněným trestným činem šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 2 tr. zákoníku. Že se obviněný dopustil shora popsání skutku spočívajícího v zaslání uvedeného e-mailu se zmíněným obsahem na e-mailovou adresu Kanceláře prezidenta republiky, v řízení nebylo ani samotným obviněným v zásadě nijak sporováno (až na zmíněné námitky procesní povahy) a bylo to doloženo důkazy vyplývajícími z opatřených a v řízení před soudem provedených důkazních prostředků. Stejně tak bylo nepochybně prokázáno, že zmíněný e-mail vyvolal bezdůvodnou záchrannou práci integrovaného záchranného systému (muselo dojít ke kontrole kancelářských a dalších prostor na Pražském hradě). Dovolatel ani spáchání tohoto trestného činu nepopíral, ke všemu se doznal, sám dokonce vypověděl, že výhrůžky učinil ze vzteku, a nikoliv kvůli svému duševnímu onemocnění a sluchovým halucinacím. Jeho jednání by jistě (nebýt jeho nepřičetnosti) naplňovalo zákonné znaky přečinu šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 2 tr. zákoníku, neboť šlo o poplašnou zprávu, kterou dovolatel sdělil orgánu veřejné moci a která byla způsobilá vyvolat opatření vedoucí k bezdůvodné záchranné práci integrovaného záchranného systému (dále též jen IZS). Stačí přitom pouhá způsobilost poplašné zprávy vyvolat (vedle jiných alternativ) takovou práci (viz k tomu ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4493 a násl.). V daném případě dokonce byla bezdůvodná záchranná práce IZS skutečně provedena, tedy byla e-mailem zasláným obviněným vyvolána, neboť na ni bylo prakticky

okamžitě reagováno a byla provedena nezbytná kontrola prostor na Pražském hradě. Dovolatel si toho musel být i přes svou lehkou mentální retardaci vědom, resp. nepochybně by si toho musel být vědom, kdyby nebylo jeho nepřičetnosti, která ovlivňuje či vylučuje jeho zavinění. Nemůže přitom obstát obrana obviněného, že věta obsažená v jím zaslaném e-mailu („Prezident má v kanceláři nastrčenou na dálku výbušninu“) nedává při logickém a gramatickém posouzení smysl. Třebaže není stylisticky a gramaticky dokonalá a bezvadná, smysl rozhodně dává, je z ní patrné, čím se hrozí, čeho je možno se obávat. Kdybychom měli přistoupit na argumentaci dovolatele uplatněnou v jeho dovolání, vedlo by to ke zcela absurdním důsledkům, že na výhrůžné poplašné zprávy, které by nebyly napsány gramaticky a stylisticky zcela správně a bez chyb, by nebylo třeba vůbec reagovat, nebylo by třeba žádné záchranné práce IZS aktivovat, neboť nejsou způsobilé vzbudit žádnou obavu, a tedy ani reakci, takže by v důsledku ani jejich rozesílání nebylo trestné, jinými slovy by se této trestné činnosti mohli dopustit jen osoby vzdělané, píšící dokonalou češtinou, protože jen u nich lze shledat podezření, že své výhrůžky míní vážně. Takovou argumentaci vedoucí k absurdním důsledkům však rozhodně nelze akceptovat. Výhrůžek i zcela vážně míněných se mohou jistě dopustit mimo jiné i osoby s nižším vzděláním, s duševní poruchou nebo z řad cizinců, které nemusí stylisticky a gramaticky správně formulovat své výhrůžky či jiné zprávy poplašného charakteru, což z nich jistě nečiní výhrůžky (poplašné zprávy) méně závažné (leckdy právě naopak). Ani takové hrozby tak nelze brát na lehkou váhu, naopak je třeba se jimi velmi vážně zabývat. I zmíněnou e-mailovou zprávu zaslanou dovolatelem tak musely bezpečnostní složky brát vážně a učinit rozhodná opatření proti sdělené hrozbě. Námitky obviněného v tomto směru tak jen nedůvodně bagatelizují celou věc.

47. Druhou nezbytnou podmínkou pro uložení ochranného léčení podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku je, že pobyt pachatele činu jinak trestného na svobodě je nebezpečný. Tato nebezpečnost se zcela nepochybně projevila ve shora označeném spáchaném činu jinak trestném. Nejde ovšem zdaleka o první jednání, kterým by se dovolatel provinil proti českému právnímu řádu. Dovolatel se takových jednání dopouští opakovaně, dokonce byl v minulosti odsouzen i pro trestné činy, v jiné trestní věci bylo na jeho nebezpečnost plynoucí z jeho duševního stavu reagováno uložení ochranného léčení psychiatrického ve formě ambulantní. V tomto novém řízení však bylo zjištěno, že dovolatel toto dříve uložené ochranné léčení psychiatrické ve formě ambulantní plně nerespektoval, nedocházel do ordinace MUDr. Davida Hnídka pravidelně, stejně tak pravidelně neužíval stanovenou medikaci. To se nakonec projevilo i ve spáchaném činu jinak trestném. Zcela důvodně se tak soudy nižších stupňů zabývaly i tím, nakolik lze dovolatele ponechat na svobodě a opětovně mu umožnit dobrovolné podrobení se ochrannému léčení psychiatrickému ambulantní formou, anebo je již namístě přistoupit k jeho uložení ve formě ústavní.

48. K podmínkám ochranného léčení v ústavní formě se vyjádřil Ústavní soud mimo jiné ve svém nálezu ze dne 3. 11. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 502/02](#), uveřejněném ve sv. 35 pod č. 166/2004 na s. 257 Sb. n. a u., podle něž je taková forma ochranného opatření mimořádně závažným omezením osobní svobody léčeného, které někdy může znamenat větší újmu než nepodmíněný trest odnětí svobody, a to zejména díky neurčitosti svého trvání. Ústavní soud proto vyjádřil požadavek na mimořádnou pečlivost při hodnocení, zda jsou splněny podmínky pro jeho uložení a určitou proporcionalitu mezi nebezpečím ze strany pachatele na straně jedné a omezením jeho svobody na straně druhé. Doporučil vzít v potaz i závislost mezi spáchaným činem a intenzitou ochranného léčení, např. s ohledem na to, zda se jedná o skutek, za který by mohl být uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, či nikoli, přičemž připadal-li by v úvahu pouze trest nespojený s přímým omezením na svobodě, bylo by možno uložit ochranné léčení v ústavní formě spíše ve výjimečných případech, které jsou odůvodněny konkrétními skutkovými okolnostmi. V tomto směru lze jen upozornit, že od doby, kdy Ústavní soud rozhodl zmíněným nálezem, se přijetím zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů, změnila i trestněprávní úprava způsobu výkonu ochranného léčení – tehdy ještě obsažená v zákoně č. 140/1961 Sb., trestním zákoně, ve znění pozdějších změn (dále jen „tr. zák.“). S účinností od 1. 1. 2009 byl v § 99 odst. 6 tr.

zák. zaveden povinný pravidelný přezkum trvání ochranného léčení (tehdy bez ohledu na jeho formu – ambulantní či ústavní), a to v nejvýše dvouletém cyklu, jinak i nadále platilo, že ochranné léčení má trvat, vyžaduje-li to jeho účel. Ústavní soud v dalším svém nálezu ze dne 3. 3. 2011, sp. zn. [I. ÚS 3654/10](#), uveřejněném ve sv. 60 pod č. 35/2011 na s. 425 Sb. n. a u., podmínil nařízení ochranného léčení ve formě ústavní tím, že neexistuje jiná eventualita, jak omezit konkrétní obavu, pro kterou může být nařízeno. Platí tak princip subsidiarity ochranného léčení ve formě ústavní (takové opatření přirovnal k rozhodnutí o vazbě a možnostech nahrazení důvodů vazby jiným opatřením).

49. V tomto ohledu dovolatel především namítal, že soudy nižších stupňů nepřihlédly k propouštěcí zprávě z PN Bohnice, podle které se jeho stav oproti době hospitalizace zlepšil. Nejvyšší soud však shledal takovou námitku za zjevně neopodstatněnou. Předně není pravdou, že by soudy nižších stupňů s tímto dokumentem nepracovaly, naopak o něj své rozhodnutí též opíraly. Jinou věcí je, jak tento dokument vyhodnotily (správnost takového hodnocení nemůže být předmětem dovolacího řízení). Nejvyšší soud si pro účely svého rozhodnutí opatřil a přečetl též rozhodnutí z civilního detenčního zvláštního řízení soudního vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 8, který svým rozhodnutím ze dne 25. 7. 2023, sp. zn. 16 L 655/2023, rozhodl o důvodnosti převzetí dovolatele do PN Bohnice. Dovolatel proti němu brojil odvoláním, avšak ještě předtím, než stihl odvolací soud rozhodnout, byl z rozhodnutí lékařů PN Bohnice dovolatel propuštěn do domácího léčení dne 15. 8. 2023 (v tomto ohledu se tak soudy nižších stupňů mylily, protože měly za to, že dovolatel byl propuštěn z rozhodnutí odvolacího soudu). Proto v návaznosti na to v souladu s uznávanou judikaturou a názory v odborné literatuře Městský soud v Praze svým rozhodnutím ze dne 30. 8. 2023, sp. zn. 91 Co 258/2023, zrušil napadené rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení zastavil. Z těchto rozhodnutí tak vyplývá, že obviněný byl důvodně umístěn do ústavní péče v PN Bohnice, neboť vzhledem k jeho zdravotnímu stavu ohrožoval bezprostředně a závažným způsobem okolí, měl narušený kontakt s realitou, byl psychotický, paranoidně nastražený, s projevy verbální agrese a nebylo možné vyloučit ani riziko prolomení do brachiální agrese. Dále bylo zjištěno, že dovolatel ani po propuštění z PN Bohnice nepokračoval v pravidelné léčbě ani v pravidelné medikaci.

50. Podstatné poznatky k nebezpečnosti dovolatele vyplývají též z jeho dosavadního života. Dovolatel se svého činu jinak trestného šíření poplašné zprávy dopustil v době, kdy mu bylo usnesením Okresního soudu v České Lípě ze dne 6. 3. 2023, sp. zn. 5 Nt 5602/2022, uloženo podle § 99 odst. 1, 4 tr. zákoníku ochranné léčení psychiatrické v ambulantní formě. Dovolatel navíc v tomto období, kdy zanedbával svou léčbu (tím, že docházel do ambulance velmi nespolehlivě a neužíval ani řádně předepsanou medikaci), také několikrát publikoval vulgární statusy na sociální síti FB (facebook) plné zloby a urážek, zasílal opakovaně několik oznámení (e-mailů) s nejasným a zmatečným obsahem Obvodnímu oddělení Policie Česká Lípa. V minulosti byl dvakrát soudně trestán za majetkovou trestnou činnost [krádež podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. a úvěrový podvod podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku]. Shora uvedené ochranné léčení psychiatrické ambulantní formou mu bylo uloženo v reakci na jím spáchaný čin jinak trestný spočívající v poškození věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, když úmyslně poškodil dvě zaparkovaná vozidla v XY. I tehdy byl dovolatel (dne 8. 11. 2022) zkoumán znalcem z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie MUDr. Jaroslavem Tržickým, který již tehdy považoval pobyt dovolatele na svobodě za nebezpečný, neboť dovolatel nemá dostatečný náhled na duševní chorobu, nelze tedy předpokládat, že by se dobrovolně podroboval léčbě. Již tehdy předvídal, že v důsledku toho dojde ke zhoršení duševní choroby a vlivem halucinací a bludů nebude jednat v souladu s realitou a mohl by se dopouštět obdobného společensky nežádoucího až nebezpečného jednání. To se také nakonec stalo, když obviněný odeslal inkriminovanou výhrůžnou e-mailovou zprávu do Kanceláře Prezidenta republiky. Tyto dřívější závěry k osobě dovolatele pak plně korespondují i s následným znaleckým posouzením znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie MUDr. Dany Dufkové, která konstatovala, že se stav dovolatele od této doby nijak zvlášť nezlepšil.

51. Na základě znaleckého posudku znalkyně z oboru psychiatrie MUDr. Dany Dufkové ze dne 31. 7. 2023, který následně přednesla a doplnila při výslechu ve veřejném zasedání před soudem prvního stupně, bylo zjištěno, že vlivem zjištěné duševní poruchy, tj. schizoafektivní poruchy, smíšeného typu, aktuálně dekompenzované, byly v době spáchání skutku dovolatelovy rozpoznávací i ovládací schopnosti plně vymizelé a též že jeho pobyt na svobodě může být nebezpečný, neboť nemá náhled chorobnosti stavu, nedodržuje podmínky ochranné psychiatrické ambulantní léčby a medikaci neužívá. Z uvedených důvodů znalkyně navrhla změnit ambulantní formu ochranné psychiatrické léčby na formu ústavní. Také upozornila, že ani v den konání veřejného zasedání (tj. dne 6. 11. 2023) nebyl dovolatel kompenzován, jak mohla vypožorovat při jednání i v čase jemu bezprostředně předcházejícím. Soud vzal v potaz postoj dovolatele ke svému onemocnění, které bylo lékaři diagnostikováno jako schizoafektivní porucha smíšeného typu. U obviněného přetrvávají sluchové halucinace, obviněný slyší hlasy nabádající jej k akci. Z popsání vývoje chování dovolatele bylo zřejmé, že dovolatel nebyl schopen plně respektovat pravidla vyplývající z uloženého ochranného léčení psychiatrického ambulantní formou, která tak selhávala, čímž bylo dovolateli umožněno páchat další protiprávní činnost (čin jinak trestný). Proto tato forma ochranného léčení nemůže plnit svůj účel a bylo by nesprávné ji i napodruhé ukládat, když se ukázala jako neúčinná ochrana společnosti. Dovolatel své onemocnění bagatelizuje, necítí se být nemocný, náhled na přítomnost duševní poruchy mu (i s ohledem na simplexní osobnost a mentální retardaci) schází, chybí mu i reálný a kritický náhled na vlastní chování, kterým ohrožuje bezprostředně své okolí. Sám není motivován docházet na ambulantní léčbu k MUDr. Davidu Hnídkovi, jak žádá i v dovolání, předepsané medikamenty (antipsychotika) pravidelně neužívá. Sice byl propuštěn z PN Bohnice, nicméně ani poté nebyl shledán znalkyní při veřejném zasedání v kompenzovaném stavu. Ostatně po propuštění opět začal zanedbávat léčbu. Nelze tak mít za to, že by dodržoval ambulantní formu léčby, neboť se k ní nedostavoval nepravidelně, ale spíše jen sporadicky (jak vyplývá z vyjádření MUDr. Davida Hnídky). Tato forma ochranného léčení tak neplnila svůj účel natolik, aby byla společnost chráněna.

52. Soud prvního stupně tak správně na základě zjištěných skutečností a důkazů, zejména na základě znaleckého posudku MUDr. Dany Dufkové a i jejího vyjádření ve veřejném zasedání, že dovolatel nebyl kompenzovaný, zprávy PN Bohnice a zprávy ošetřujícího lékaře MUDr. Davida Hnídky, důvodně a správně uložil dovolateli podle § 99 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku ochranné léčení psychiatrické v ústavní formě, neboť opětovné uložení ochranného léčení v ambulantní formě by neplnilo svůj účel ochrany společnosti před možnými dalšími útoky ze strany dovolatele. Obviněný by se v budoucnosti mohl dopustit i závažnějšího protiprávního jednání, než bylo vyhrožování prezidentovi, jeho jednání by mohlo přerůst z výhrůžek v činy.

53. Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů má za to, že uložení ochranného léčení psychiatrického v ústavní formě dovolateli bylo soudy nižších stupňů opodstatněné a zákonné. Pro případ změny zdravotního stavu dovolatele, resp. vymizení jeho nebezpečnosti při pobytu na svobodě, zejména získá-li náhled na svou duševní nemoc, může být i k jeho návrhu rozhodnuto o změně formy ochranného léčení z ústavní na ambulantní (§ 99 odst. 5 tr. zákoníku a § 351a tr. ř.). Nejpozději každé dva roky přitom musí dojít k přezkoumání, zda důvody ochranného léčení v ústavní formě i nadále trvají - viz § 99 odst. 6 tr. zákoníku a § 353 tr. ř.

IV.

Závěrečné shrnutí

54. Vzhledem ke všem shora zmíněným důvodům Nejvyšší soud dovolání obviněného J. P. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné. Protože Nejvyšší soud rozhodl o odmítnutí dovolání podle § 265i tr. ř., mohl tak učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.